

KOMENTARZ

Japonia i Korea Południowa wobec agresji Rosji na Ukrainę

Oskar Pietrewicz

Japonia i Korea Południowa potępiły rosyjską agresję na Ukrainę i dołączyły do zachodnich sankcji na Rosję, co świadczy o skuteczności zabiegów USA w mobilizowaniu sojuszników. Postawa Japonii wynika z przewidywanych przez nią reperkusji inwazji dla bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku. Stanowisko Korei Płd. początkowo było ostrożniejsze z powodu możliwych kosztów gospodarczych i pogorszenia partnerskich stosunków z Rosją, jednak przeważyła solidarność sojusznicza. Wojna na Ukrainie i rosnące napięcia między mocarstwami – USA, Rosją i Chinami – mogą skłonić Japonię i Koreę Płd. do rozbudowy ich potencjałów obronnych.

Jak zareagowała Japonia?

Japonia jednoznacznie potępiła agresję, nazywając ją poważnym naruszeniem prawa międzynarodowego, oraz wezwała Rosję do wstrzymania działań wojennych i wycofania sił zbrojnych na swoje terytorium. Równocześnie nałożyła sankcje takie jak wstrzymanie wydawania wiz dla wybranych rosyjskich obywateli, zamrożenie aktywów wskazanych osób (m.in. przedstawicieli władz Rosji, w tym Władimira Putina) i banków (VEB.RF, Promswiazbank, Bank Rossija). Wprowadziła embargo na sprzedaż towarów podmiotom związanym z rosyjską armią oraz na eksport produktów wojskowego i podwójnego zastosowania (np. półprzewodników), a także zakazała emisji i obrotu rosyjskimi obligacjami skarbowymi. Japońskie władze poparły też odłączenie części rosyjskich banków od systemu SWIFT oraz ograniczenie transakcji z bankiem centralnym Rosji, którego część rezerw walutowych przechowuje Japonia. Zapowiedziały też wdrożenie sankcji na [Białoruś](#) – które mają objąć m.in. jej władze włącznie z Alaksandrem Łukaszenką – oraz kontrolę eksportu. Udzieliły także wsparcia humanitarnego Ukrainie o wartości 100 mln dol. oraz kredytu o wartości co najmniej 100 mln dol., zagwarantowały przedłużenie wiz dla jej obywateli przebywających w Japonii oraz zaoferowały przyjęcie ukraińskich uchodźców.

Co wpłynęło na stanowisko Japonii?

Stanowcza reakcja jest konsekwencją zmieniającej się percepcji środowiska bezpieczeństwa przez japońskie elity polityczne. Premier Kishida Fumio znalazł się pod presją wpływowych osób w rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej, które wskazują, że napaść Rosji na Ukrainę może wpłynąć na bezpieczeństwo Japonii oraz na sytuację w regionie Azji i Pacyfiku. Dotyczy to zwłaszcza polityki ChRL i obaw, że mogłaby ona użyć sił zbrojnych, aby doprowadzić do zmiany regionalnego status quo, np. w Cieśninie Tajwańskiej lub na Morzu Wschodniochińskim. Zbyt asekuracyjna postawa wobec Rosji mogłaby zachęcić ChRL do agresywnych działań oraz osłabić prawdopodobieństwo wsparcia w przyszłości Japonii przez jej partnerów, w tym państw europejskich, w sytuacji ewentualnej agresji ChRL. Postawa Japonii wynika też z niepowodzeń w polityce wobec Rosji w ostatniej dekadzie: nie udało jej się doprowadzić do podpisania traktatu pokojowego i uregulowania sporu terytorialnego o Terytoria Północne / Kuryle. Współpraca gospodarcza nie rozwinęła się zgodnie z oczekiwaniami. Błędne okazały się też założenia kolejnych japońskich rządów, że dążenia do jak najlepszych stosunków z Rosją pozwolą ograniczyć jej współpracę z Chinami. Reakcja na agresję Rosji wynika też z pryncypiów polityki zagranicznej Japonii, której filarem jest obrona porządku

KOMENTARZ PISM

międzynarodowego opartego na prawie w ramach [idei wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku](#), ugruntowanej pozycji w grupie państw demokratycznych (w tym G7) i koordynacji sojuszniczej z USA.

Jaka była reakcja Korei Płd.?

W dniu wybuchu wojny Korea Płd. stanowczo potępiła rosyjską inwazję na Ukrainę, uznając to za naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych, oraz zapowiedziała dołączenie do sankcji gospodarczych na Rosję. Wskazała przy tym, że nie zamierza nakładać jednostronnych sankcji. Ostatecznie 28 lutego poparła odłączenie rosyjskich banków od systemu SWIFT oraz ogłosiła zakaz eksportu do Rosji materiałów strategicznych, tj. towarów objętych reżimami kontroli eksportu materiałów nuklearnych, broni konwencjonalnej, biologicznej, chemicznej i technologii raketowych. Zadeklarowała też możliwość objęcia ograniczeniami eksportu innych towarów, które mogą być wykorzystane do celów wojskowych i zostały objęte już sankcjami amerykańskimi (m.in. półprzewodniki). Zamierza również zawiesić transakcje finansowe z siedmioma największymi rosyjskimi bankami, w tym Sberbankiem. Ponadto zapowiedziała uwolnienie strategicznych rezerw ropy naftowej w celu ustabilizowania cen tego surowca, rozważenie odsprzedaży LNG do UE oraz pomoc humanitarną dla Ukrainy w wysokości 10 mln dol.

Jakie czynniki miały wpływ na stanowisko Korei Płd.?

Determinacja i reakcja Zachodu na agresję Rosji sprawiła, że ostatecznie stanowisko Korei Płd. jest zbieżne z jego postawą. Kluczowym czynnikiem zewnętrznym były zabiegi USA, na co wskazuje podkreślanie przez Koreę Płd. wagi konsultacji sojuszniczych przy podjęciu decyzji ws. Rosji. Pośredni wpływ miała też zdecydowana [postawa instytucji UE](#) oraz [dotychczas wstrzemięźliwych państw europejskich](#) i Japonii. Korea Płd. czuła się zobowiązana dołączyć do presji na Rosję, gdyż od lat aspiruje do grona najważniejszych państw demokratycznych (m.in. [dołączyła do spotkania G7 w czerwcu ub.r.](#)). [Gwałtowne pogorszenie sytuacji w rosyjskiej gospodarce](#) w wyniku sankcji nałożonych przez inne państwa mogło dodatkowo wpłynąć na postrzeganie Rosji przez południowokoreański rząd. Przez lata była ona traktowana jako potencjalnie atrakcyjny partner gospodarczy (Rosja jest 10. partnerem handlowym Korei Płd. i miejscem inwestycji, m.in. przemysłu motoryzacyjnego). Początkowa wyczekująca postawa Korei Płd. wynikała z obaw o wzrost cen surowców energetycznych i utrudnienia w funkcjonowaniu łańcuchów dostaw (część materiałów kluczowych dla sektora półprzewodników Korei Płd., takich jak neon, krypton i ksenon, jest sprowadzana z Rosji

i Ukrainy). Ponadto Korea Płd. przez lata traktowała Rosję jako partnera politycznego w dyskusji na temat sytuacji na Półwyspie Koreańskim m.in. ze względu na jej udział w rozmowach sześciostronnych oraz dialogu na temat planów budowy transkoreańskich połączeń kolejowych i energetycznych.

Co rosyjska agresja na Ukrainę może zmienić w polityce Japonii i Korei Płd.?

Elity polityczne w Japonii mogą uznać inwazję Rosji na Ukrainę za dodatkowy impuls do rozwoju potencjału obronnego, zwiększania wydatków zbrojeniowych i zmiany ustawodawstwa dotyczącego polityki bezpieczeństwa. Równocześnie w kolejnych miesiącach Japonia będzie zabiegać o zwiększenie zaangażowania USA w regionie Azji i Pacyfiku, aby skutecznie odstraszać Chiny przed podejmowaniem tam agresywnych działań. Może to obejmować np. zachęcanie Stanów Zjednoczonych do zacieśnienia współpracy obronnej z Tajwanem. Możliwe jest aktywniejsze działanie Japonii na rzecz stabilności i bezpieczeństwa międzynarodowego, [co sygnalizuje rząd Kishidy](#). Stanowisko Japonii pozwala postrzegać ją jako wiarygodnego partnera w reakcji na zagrożenia ze strony autorytarnych państw, dążących do rewizji porządku międzynarodowego opartego na prawie. Zdecydowana reakcja Japonii czyni ją też wiarygodnym partnerem w dialogu z państwami europejskimi na temat zależności między sytuacją bezpieczeństwa w Europie i Azji oraz [powiązań między ChRL a Rosją](#).

Postawa Korei Płd. pokazuje, że władze w Seulu ostatecznie dostosowują się do polityki amerykańskiego sojusznika i *like-minded partners* wobec naruszeń prawa międzynarodowego. Robią to jednak przy równoczesnym akcentowaniu poważnych obaw o szkody dla swojego biznesu. Stanowisko Korei Płd. wobec obecnego kryzysu potwierdza, że jest ona niechętna konfrontowaniu się z mocarstwami, jeśli wiąże się to z kosztami gospodarczymi. Wpływ na to mają m.in. negatywne doświadczenia z lat 2016–2017, gdy w reakcji na rozłokowanie amerykańskiego systemu THAAD [Chiny wywarły presję ekonomiczną na Koreę Płd.](#) Dlatego w sytuacji dalszych napięć w Azji Korea Płd. może wstrzemięźliwie podchodzić do amerykańskich propozycji nakładania sankcji na Chiny, które są jej największym partnerem gospodarczym. Niezależnie od tego Korea Płd. pozostaje wiarygodnym sojusznikiem USA. Wojna na Ukrainie może dodatkowo skłaniać ją do rozbudowy własnego potencjału obronnego, traktowanego jako odpowiedź na pogłębiające się napięcia między mocarstwami: USA oraz [Chinami](#) i Rosją.